

Position paper GJA Herbrink (DSV)

t.b.v. rondetafelgesprek vaste Kamercommissie SZW

‘Werk voor asielzoekers en statushouders’ dd 26 maart 2018

Achtergrond

Vanwege de sterke toename in het aantal op te vangen statushouders en de geringe marges in de bestaande sociale woningvoorraad binnen Katwijk, is DSV | verzorgd leven in 2015 met de burgemeester van de gemeente Katwijk in gesprek geraakt over mogelijkheden tot de huisvesting van statushouders in leegstaande appartementen binnen de woonzorgcentra van DSV. De leegstand is onder andere ontstaan door de hervorming van de langdurige zorg.

DSV heeft daarop aangegeven het niet wenselijk te vinden om alle leegstaande kamers te gebruiken voor het huisvesten van statushouders. Wel wil zij 10 statushouders huisvesten in een leegstaande vleugel van één van de woonzorgcentra van DSV, in combinatie met een leerwerktraject in de ouderenzorg. Langs deze weg zouden meerdere doelen worden gediend, te weten:

- De statushouders krijgen door middel van een opleiding en werkervaring een beter perspectief op een volwaardige plaats binnen de Nederlandse samenleving.
- De druk op de sociale huurvoorraad wordt iets verlicht, waardoor jongeren meer kans op de sociale huurwoning hebben.
- Het opleiden van mensen tot verzorgende en waar mogelijk vervolgens verpleegkundige vult een deel in van de stijgende vraag naar verzorgenden en verpleegkundigen (als gevolg van de toenemende zorgvraag door de dubbele vergrijzing).

In 2015 zijn in samenwerking met de gemeente, het lokale Welzijnskwartier en het COA de voorbereidingen gestart. Belanghebbende, intern/ extern zijn fasegewijs door DSV geïnformeerd. In de eerste helft van 2016 zijn 10 statushouders ingehuisd en gestart met voorschakeltraject rond inburgering en Nederlandse taal. Tegelijkertijd maakten zij door middel van vrijwilligerswerk kennis met DSV, haar bewoners, medewerkers en Katwijk. Op 1 januari 2017 zijn zij gestart met het leerwerktraject, welke in de loop van 2018 tot een einde komt.

Ervaringen DSV

De 10 statushouders zijn gemotiveerd en leren snel - in 2 jaar doorlopen zij de opleiding tot Verzorgende IG. Door hun positieve insteek overwinnen zij diverse tegenslagen en achterstanden op zaken als taal en cultuur. Alhoewel de groep klein is en er relatief weinig algemene conclusies aan te verbinden zijn, lijkt het er wel op dat de vrouwen in de groep het gemiddeld beter doen dan de mannen.

Het statushoudersproject is een intensief traject. Niet alleen vanwege het maatschappelijk debat met heftige reacties vanuit o.a. families van cliënten, medewerkers en omwonenden, maar ook het opleiden van deze doelgroep vraagt een andere manier van werken. Onbekendheid, onzekerheid en “het wiel uitvinden” vragen

een andersoortige aandacht en energie. Culturele aspecten, ervaring en achtergrond van de deelnemers, zowel professioneel als persoonlijk (sociaal-emotionele) vraagt extra aandacht van de werkbegeleiders.

Het contact tussen werkbegeleider en docent is intensiever door 'nieuwe' vraagstukken die samenhangen met de achtergrond(en) van de groep.

Door de bijzondere aspecten aan het statushoudersproject, het maatwerk dat nodig is voor de begeleiding en opleiding van de deelnemers, maakte het dat DSV sommige processen anders heeft moeten organiseren waardoor DSV momenteel flexibeler kan in spelen op leerlingen(groepen) met afstand tot de arbeidsmarkt.

De belangrijkste meerwaarde van het project is maatschappelijke winst. Door werk worden voorwaarden voor integratie geschapen, vermindert druk op uitkeringen en kan op langere termijn worden voorzien in voldoende gekwalificeerd en betrokken personeel.

Een sterk commitment van alle samenwerkende partijen is absoluut een sleutelfactor.

Belemmeringen in het traject

Samenwerking met het COA

Ten tijde van de start van het project was het COA met name gericht op de snelle intake van asielzoekers, het beoordelen van hun aanvraag en het doorplaatsen naar gemeenten. Deze oriëntatie van het CAO hinderde het zoeken van geschikte kandidaten ernstig. Medewerking was sterk afhankelijk van de locatiemanager van het AZC.

Samenwerking met opleiders

Al direct bij de voorbereiding van het project bleken de reguliere MBO-opleidingen aan de ROC's niet in staat aan de specifieke opleidingsvraag van de statushouders te kunnen voldoen. Het project bleek alleen haalbaar door de samenwerking met de particuliere opleider (Stoc). Stoc bleek in staat het gevraagde maatwerk te kunnen bieden, daarnaast kon zij ook een actieve rol spelen in de screening. Hetzelfde probleem treedt nu ook op bij de reguliere opleiding, nu er steeds meer sollicitanten komen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Samenwerking met welzijn

Het lokale welzijn bleek bij aanvang van het project onvoldoende te kunnen inspelen op en ervaren te hebben met specifieke vragen en wensen van de deelnemers in een leerwerksituatie.

Ervaren knelpunten in de regelgeving

Taal- en burgerschapsexamen

Het bestaande burgerschapsexamen test op zaken die statushouders normaliter aangeleerd krijgen in de reguliere burgerschapscursussen. In het statushoudersproject is burgerschap sterk verweven in de opleiding tot zorgprofessional. Burgerschap wordt anders vormgegeven (en getoetst) dan in de gebruikelijke burgerschapscursussen. De deelnemers krijgen voor een deel andere aspecten van burgerschap aangeleerd. De specifieke vragen en 'kunstjes' die hen in het reguliere traject krijgen aangeboden, leren zij niet waardoor zij op de gebruikelijke eindtoets relatief slecht scoren, dit terwijl zij meer en intensiever ingeburgerd zijn dan de meesten. Aan het eind van de opleiding die de groep volgt, wordt getoetst op de eindterm van taalbeheersing op niveau 2F. Desondanks blijft in het kader van het inburgeringstraject een taalexamen verplicht, terwijl dit dus elders al is getoetst. Het is dubbelop.

Huisvesting

Omdat in dit project de huisvesting gekoppeld is aan het leerwerktraject, betekent dat de huisvesting eindigt bij (tussentijdse) beëindiging van het leerwerktraject. In het geval van uitvallers leidde dit tot soms tot een knelpunt, omdat zij geacht werden de woonruimte in het woonzorgcentrum te verlaten maar nog niet of nauwelijks in aanmerking kwamen voor een alternatief op grond van het regionale woonruimte-verdeelsysteem.

Vrijwilligerswerk in relatie tot uitkering

In de periode van januari tot december 2016 heeft de groep naast lessen Nederlands ook in het kader van hun kennismaking met Katwijk en DSV vrijwilligerswerk bij DSV gedaan. Dit bleef vaak beperkt tot eenvoudige taken als koffieschenken, wandelen of spelletjes doen met cliënten/bewoners, soms ook tot demotivatie van de kandidaten zelf. Zinvoller werkzaamheden waren moeilijk tot niet te bedenken, omdat dan al snel het punt van verkapte arbeid zich opdroeg in relatie tot hun bijstandsuitkering op dat moment.